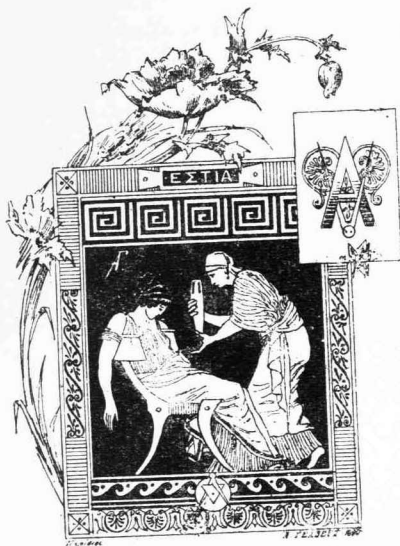

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΜΟΛΕΝΣΚΗΣ

ΙΣΧΗ και ταπεινώσιν κάλυψε διά τῆς σκιᾶς σου και πληγᾶς ἐπούλωσε διά τῆς χειρός σου και δάκρυα ἀπόμαζον διά τοῦ μειδιάματός σου και θάψε νεκρούς αἰμοβαφεῖς και κεραύνωσε σουνδαρικούς φυγάδας και θέρμανε ἀνδρεία στήθη και νέκρωσε δειλά στέρνα, ἀνάξια και ποταπά.

Και ἐπίστρεψε, νὰ σὲ ἴδωσι πάντες, νὰ σὲ θαυμάσωσι και νὰ βρέξωσι τὰς χειράς σου με φιλήματα χάριτος και με δάκρυα εὐγνωμοσύνης τοὺς πόδας σου, γέροι και παιδία και γυναῖκες.

Και ἔλθὲ νὰ ἐνθαρρύνῃς τοὺς πάντας, ἐκπεπληγμένους, περιδεεῖς, τρέμοντας, οἰγοῦντας μέχρις ὀστέων ἀπὸ τὴν συμφορὰν τὴν ἀνίκουστον.

Και ἔλθὲ νὰ σὲ ἀπαθανάτισῶ εἰς πεντελικὸν μάρμαρον και νὰ διαλαλήσω τὴν δόξαν σου εἰς τὰ πέρατα, προσφιλές μου τέκνον, ὑπέρλαμπρον.

Φύλακα κνὶ φρουρὲ ἀγρυπνε και ἀκαμπτε και φοβερὲ τῆς τιμῆς μου τῆς συρομένης ἔλειπνός και βορβορουμένης και κυλιομένης εἰς τὴν ἰλὺν και τὴν καταισχύνην.

Τὸ γόπτρον τῶν ὀπλῶν μου και τὴν καταρρυπανθεῖσαν γαλανὴν χλαμύδα μου ἀνέσυρες σὺ ἀπὸ τὰς χαράδρας και τὰς τάφρους, ἀποδυντεθειμένα και παραμορφωμένα ἀμφότερα και τὰ συνήνωσες πάλιν και τὰ συνέδεσες, και μοῦ τὰ προσέφερες και με ἐπέσωδες οὕτω αἰγλήσαν και λευκὴν και ἄσπιλον εἰς τὸν καθαρὸν ὀρίζοντα.

Και μοῦ ἐγλύκανες τῶν συμφορῶν μου τὰς πικρίας, και τοῦ ἄλγους τὰς ὀδύνας μοῦ ἐπράυνες και με ἐπαρηγόρησες, προσφιλές μου τέκνον!

Και διέκρινα εἰς σὲ παλαιούς μαχητάς μου, ἡμῆθους και ἥρωας και ἐπανεῦρον εἰς σὲ Σπαρτιάτας και Ἀθηναίους στρατηγούς μου και τῶν ἐσχάτων χρόνων μάρτυρας τῆς Παλιγγενεσίας μου».

Μὲ τοιαύτην φωνὴν ἀλγεινὴν και σπαρακτικὴν, ἀλλὰ μεγαλείου και ὑπερῆφανίας, σοῦ ὠμίλει ἡ συντριβεῖσα Πατρίς τὴν ἐπαύριον τῆς σκληρᾶς τῆς δοκιμασίας.

— Και εἶχε δίκαιον.

Εἰς καταστροφὴν τὴν ὠδήγησαν παραπαίουσαν, χεῖρες τρέμουσαι και ἄτολμοι, εἰς βυθὸν σκότιον τὴν ἐσυραν οἰκτροὶ και ἀδέξιοι παραστᾶται και οὐροδῆσαντες τὴν ἐγκατέλειψαν και ἔπεσεν εἰς τὸν σκότιον βυθὸν και συνετριβήν.

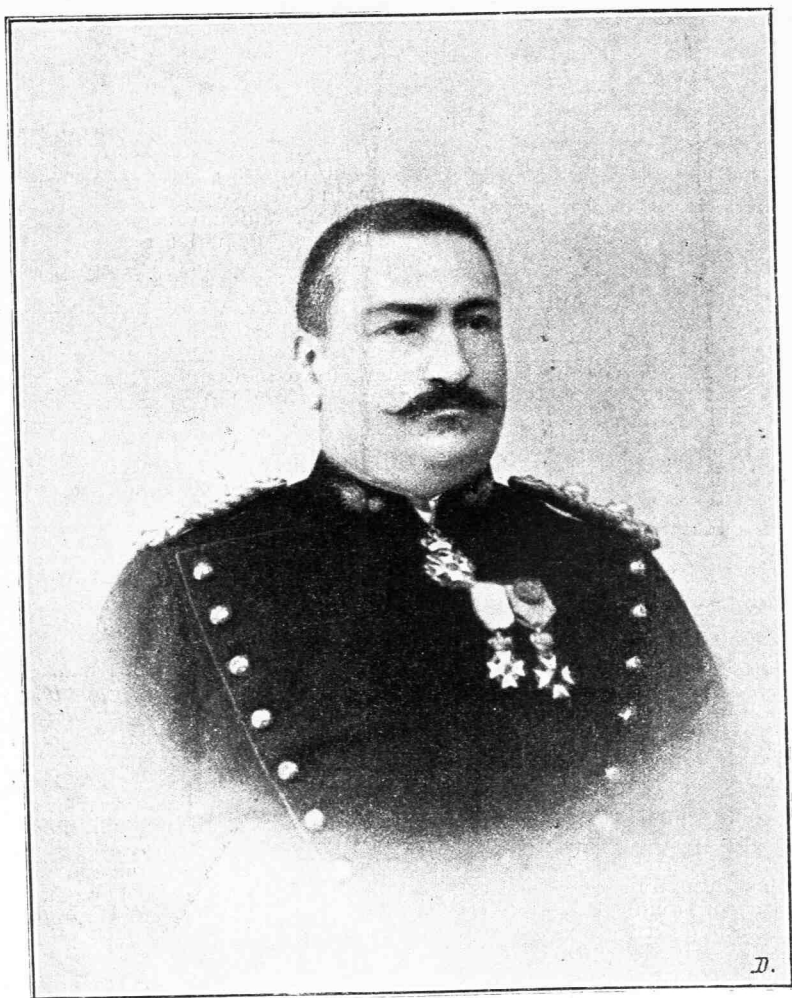
Και σὺ, **Κωνσταντίνε Σμολένσκη**, ἔκυψες εἰς τὸν βυθὸν και τὴν ἀνέσυρες ἐκεῖθεν και τὴν ἐξήγαγες και τὴν ἐστήριξες εἰς τὸν βοαχινιά σου και τῇ ἀπέδωκες τὴν ζωὴν τὴν ἐκφεύγουσαν και τὴν ἐσωσες.

Και ἡ Ἑλλάς ἡ ἐμπαυθεῖσα, ἡ ἐγκαταληθθεῖσα, ἡ συντριβεῖσα, ἡ καταπροδοθεῖσα, ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον περιφρονητικῶς ἀπὸ τοιούτους πατρῶνας και προσηλώθη εἰς σὲ και σοῦ ὠμίλησεν οὕτως.

— Και εἶχε δίκαιον.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀτυχοῦς καὶ πολυδακρύτου ἀγῶνός μας, τὸ ὄνομά σου ἐπλήρου τὰ στόματα πάντων, ἀνακουφιστικόν, πλήρες θάρρους, γέμον ἐλπίδος καὶ πόθων καὶ παλμῶν.

Καὶ μέσα εἰς τὴν ἡχηρὰν παράταξιν μεγαλωνύμων συναδέλφων σου, μετριόφρων σὺ καὶ συνεσταλμένος, ἀλλὰ χαλύβδινος καὶ μέγας,

ἐξεπλήρους τὸ καθῆκόν σου—ὡς ἔλεγες—καθῆκον ὅμως τὸ ὁποῖον, δὲν ἦτο, φαίνεται, τόσον εὐκολόν νά τὸ ἐκπληρώσῃ πᾶς τις.

Καὶ ἐβάδιζες πάντοτε ἐμπρὸς καὶ ἔκρουες καρδίας καὶ ἠνοίγοντο στήθη καὶ σὲ ἐνέκλειον ἐκεῖ, ὡς εἰκόνισμα, μαχθαί καὶ μὴ,—οἱ πάντες.

Καὶ ἔτρεχον ἀκράτητοι οἱ πολεμισταὶ παρὰ τὸ πλευρόν σου καὶ λυσσῶντες ἐμάχοντο καὶ μειδιῶντες ἐπιπτον, καρφόνοντες ἐπάνω σου, ὡς εἰς Θεὸν παραστάτην, ἰλαρὸν καὶ προῖον τὸ σθεννύμενον ὄμμα των.

Καὶ εἰς τὸ ἀσύλληπτον ἐκεῖνο, διὰ τὴν φαντασίαν, μέσα εἰς τὰ

βάθη ἀσελίνου καὶ ἀγρίας νυκτός, ἔκφρον καὶ δαιμονιώδεις ποδοπάτημα, εἰς τὴν φυγὴν ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν πνεῦμα τραγικῆς καταστροφῆς ἐνεσπείρον ἀκράτητον, σὺ μόνος ἀπαθῆς, ἀπτόπτος, καταμετρητῆς ἀλάνθαστος τῆς φοβερᾶς στιγμῆς, ἀντιμετώπισες, ἀσάλευτος καὶ ἀκλόνητος, ὡς βράχος, τὸ ἰλιγγιώδες ρεῦμα τὸ διασκορπίδαν τὰ πάντα.

Καὶ ὅ,τι ἠδύνατο ἀκόμη νὰ σωθῆ—ἐλάχιστον πάντοτε—διεσώθη, καὶ ὅ,τι δὲν εἶχε καταπέσει, ἐταλαντεύθη, ἀλλ' ἐστάθη, χάρις εἰς σέ, τὸν ὑπερασπιστὴν καὶ πρόμαχον κόσμου ὀλοκλήρου, καταρρέοντος εἰς σωρόν.

Ἰερεμίας δὲν ὑπάρχει σήμερον διὰ νὰ θρηνήσῃ τὴν νέαν Ἰερουσαλήμ καὶ διὰ τῶν θρῆνων μᾶς τοιαύτης καταστροφῆς νὰ ἐξάρῃ σέ καὶ νὰ σέ συμβολίσῃ, ὡς τὸ ἀγαθὸν δαιμόνιον, τὸ διαμαρτυρόμενον μέσα εἰς τὰ φθοροποιᾶ στοιχεῖα, τὸ ἔτοιμον νὰ συντρίψῃ καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰ δεσμὰ τοῦ κακοῦ καὶ νὰ ἀπελευθερωθῆ καὶ νὰ θριαμβεύσῃ.

Οὔτε ἀντάξιός ποιεῖς, ὥστε εἰς Πινδαρικούς στίχους ν' ἀποκρυσταλλώσῃ τὴν ἀνδρείαν σου, καὶ τὴν στρατηγικὴν σου δεινότητα ν' ἀνυμνήσῃ καὶ ἀπαθανاتیσῃ.

Ἄλλ' ἂν δὲν ὑπάρχουν Ἰερεμίαι καὶ ποιηταὶ ἴσοι τῶν περιστάσεων καὶ σοῦ, ὑπάρχει ἔθνος ὀλόκληρον τὸ ὁποῖον θὰ τονίσῃ καὶ τὸ μοιρολόγιόν του καὶ τὸ ἄσμα σου.

Καὶ θὰ σπαράσῃ, ἐκεῖνο, καρδίας καὶ θ' ἀποσπᾷ δάκρυα, καὶ θὰ ἀναπερῶνῃ τὴν φαντασίαν, τοῦτο, καὶ θὰ ἀναζωπυρῆ τὸ αἶσθημα καὶ θὰ νευρῶνῃ τὴν χεῖρα, τὴν ἄτονον καὶ τὴν ἀδρανῆ.

Καὶ ἡ λαϊκὴ φαντασία θ' ἀπλωθῆ περὶ σέ καὶ θὰ σέ ψάλλῃ μυθωδῶς καὶ θὰ σέ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἀγεννήτους, τοὺς μέλλοντας χρόνους, ὡς διαμαρτυρησὶν μοναδικήν, μεγάλην ὄμως, ἐποχῆς φαύλου καὶ ἐκφυλισμένης.

Κ' ἐνῶ θὰ ἐμπαίξῃ, ὡς ἐκείνη γνωρίζει, καὶ θὰ καυτηριάξῃ ἀσπλάχνως, καὶ θὰ στιγματίξῃ ἀνεξιτήλως πρόσωπα καὶ πράγματα, συνυπάρξαντα μοιραῖως, διὰ τὴν κατάπτωσίν μας, θὰ πλαταγίσῃ διὰ τῆς χειρὸς σου καὶ θὰ τύπῃ διὰ τοῦ μαστιγίου σου τοὺς ἀκίτανομάστους δημίους τῆς ταλαίνης Πατρίδος μας.

Τὸ δαιμόνιόν σου ὑπεράνω ὕμνων καὶ διθυράμβων πλανᾶται, σῦρον δεσμίας φαντασίαν καὶ καρδίαν—προσωπολάτρως.

Εἰς προσωπολάτρην σου, μετέβαλες, στρατηγέ, ἓνα λαὸν ὀλόκληρον, εὐπαθῆ, εὐαίσθητον, εὐγενῆ, θυσιάσαντα εἰς ἄδοξον καὶ ἀπὸ σκοποῦ προσχεδιασθέντα βωμόν, ὅ,τι εἶχε πολυτιμώτερον.

Καὶ τὸν κατέστησες προσωπολάτρην, ὅπως τὸν ἀνέδειξες πολεμιστὴν, ὅπως τὸν ἀνύψωδες ἦρωα, μόνον διὰ τῆς μεγάλης σου ψυχῆς.

Δόξα καὶ Τιμὴ εἰς σέ!

Ἡ νίκη δὲν ἔστυψε τὰ ὄπλα σου, ἀλλ' ὀλίγαι βέβαια, νίκαι, ὁμοιάζουν μὲ ἥτταν καθὼς τὴν ἰδικὴν σου!

Ὁ ἐχθρὸς δὲν συνεσπείρωθη καταφεύγων εἰς κρησφύγετον, ἐγκαταλείπων ἔδαφος, καὶ τρέμων τὴν ὀργὴν καὶ τὴν δύναμίν μας· ὁ ἐχθρὸς προυχώρησεν ἀνενόχλητος καὶ τροπαιοῦχος διὰ τῶν πεδιάδων μας καὶ τῶν χωρῶν μας, ἐνσπείρων τρόπον καὶ φροῖκν καὶ καταστροφὴν, καὶ μόνον σὺ τῷ ἔφρασες τὴν ὁδὸν καὶ τὴν ἀνέκοπτες ἀνίσως πολεμῶν καὶ ὑπερανθρώπως ἀνθιστάμενος.

Τὰ ρόδα μὲ τὰ ὁποῖα τῷ ἔστρωνον τὸν δρόμον τῆς νίκης ἄλλοι, σὺ τὰ ἐπνίξες εἰς αἵματα ἀπίστων καὶ τὰς δάφνας τὰς ὁποίας ἄλλοι τῷ παρεσκεύασαν διὰ τὸ μέτωπόν του, σὺ τὰς ἐμάρανες μὲ τὴν δυσωδίαν σαρκιφόρων πτωμάτων. . . .

Δόξα καὶ Τιμὴ εἰς σέ, εἰς σέ μόνον τὸν νικηθέντα ἀλλὰ πληρώσαντα πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἥττάν του, τὸν ἐκδικήσαντα τὴν τιμὴν θύματος τόσον μεγάλου, ὅσον ἡ Πατρίς!

Ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως—τοῦ βράχου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας—σῶζονται ἀκόμη τὰ λείψανα βαρβάρου τζαμιῦ, καὶ ἡ κλίμαξ ἡ σαθρὰ δὲν ἔπεδεν ἀκόμη, ἡ δεχομένη ἄλ-

λοτε τὰ στερεὰ βήματα τοῦ κήρυκος τοῦ Μωαμεθανισμοῦ. Ἄν ἀκατά-
ληπτοι περιστάσεις, τῶν ὑλικωτέρων καὶ τῶν πλέον ταπεινῶν συμφε-
ρόντων, δὲν ἠμποδίζαν τὴν κατασκίωσιν ἐκεῖ τῶν ἀγρίων ὄρδων τῆς
Ἀσίας, τίς θὰ παρεκώλυε τὴν ὕδριν του καὶ τὴν καταρροῦπανσίν του;

Τίς ἄλλος παρὰ σύ!

Τὸ ἐγγχείρημα θὰ ἦτο, βεβαίως, μάταιον ἀλλὰ τρισμέγιστον.

Ἴσως καὶ θὰ ἐπιπτες ἐκεῖ.

Ἄλλ' ἓνας τοιοῦτος Θεός, ὡς ὁ Παρθενῶν, τοιοῦτου ἔχει ἀνάγκην
μάρτυρος!

Καὶ ἡ δόξα ἐκείνου θὰ συννητᾶτο μὲ τὴν ἰδικὴν σου καὶ θὰ συννη-
νοῦντο εἰς θαυμάσιον διάδημα παλαιᾶς καὶ νέας εὐκλείας.

Ἡ μοῖρα δὲν ἐτόλμησε τοιαύτην διπλὴν δοκιμασίαν.

Ἡ Ἀκρόπολις ἀνίσταται ἐτι ἐλευθέρα εἰς τὸν διαφανῆ της ὀρί-
ζοντα καὶ σύ πλήρης ζωῆς καὶ δυνάμεως μᾶς ἐνθαρρύνεις καὶ μᾶς
παρηγορεῖς.

Ἀπὸ τοὺς ἐρημωθέντας τόπους ὄθεν διπῆλθεσ, δὲν ὑπῆρχον ἄνθη
διὰ νὰ στρώσωσι τὸν δρόμον σου, οὔτε δάφναι διὰ νὰ στολίσωσι τὸ
μέτωπόν σου, δάκρυα καὶ φιλήματα σὲ ὑπεδέχοντο.

Μὲ δάκρυα καὶ φιλήματα, ἀποτιόουσα τὸν πρὸς σὲ φόρον της καὶ
ἡ «Ποικίλη Στοά» σὲ χαιρετᾶ, καὶ μὲ δάκρυα καὶ φιλήματα ραντίζει
τὸ ὄνομά σου καὶ τὴν δόξαν σου!

Ο Ι Ω Σ Η Φ

Δὲν εἶνε κι' ἄλλη ἀρετὴ σὰν τὴν τιμὴ μεγάλη,
ἀλλ' ὅμως ὅσῳ καὶ μ' αὐτὴ κανένας κι' ἂν τὰ βάλῃ,
ποτὲ δὲν εἶνε βέβαιος, οὔδὲ μπορεῖ νὰ ξέρῃ,
ποῦ εἰμπορεῖ καμμιά φορὰ κι' ἐκείνη νὰ τὸν φέρῃ.

✽

Κι' ὁ Ἰωσήφ ὁ φουκαρᾶς ποῦ τόσον ἀνυψώθηκε,
ὅταν ἡ λάβρος Πετεφρῆ μιὰ μέρα τοῦ φορτώθηκε,
κι' ἐκεῖνος μόλις γλύτωσε ἀφήσας τὸ σακάκι του,
εἶχε γιὰ ταύτη τὴν Τιμὴ βεβαίως τὸ μεράκι του.

✽

Ἄλλ' ὅταν ὅμως ὕστερα τὸν πῆρε τὸ ποτάμι,
καὶ μὲ τὸ γέρω Πετεφρῆ τὸ διάβολό του βρῆκε,
κι' ὀλίγου δεῖν ἐγίνετο ἀκέφαλο κορμί.

✽

Ὅσο κι' ἂν εἶχε ὄρεξι τὸν τίμιον νὰ κάμῃ,
αὐτὸς τὸ ξεύρει μοναχὰ στὴ φυλακὴ, ποῦ μπῆκε
σὰν τί θὰ ἐμουρμούριζε γιὰ τούτη τὴν τιμὴ!

(1897)

ΜΑΝΗΣ

